

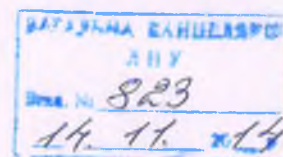
Спеціалізованій вченій раді
Д 35.051.01
Львівського
національного університету
імені Івана Франка

В І Д З И В

*офіційного опонента кандидата економічних наук, доцента
ТАРАНОВА Ігоря Михайловича
на дисертаційне дослідження Паславської Роксолани Юріївни на тему:
«Система адміністрування податків в Україні»
подане на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит*

Актуальність теми дослідження.

Економічні і соціальні перетворення, що відбуваються сьогодні в Україні, зумовили необхідність побудови адекватної податкової системи, яка б забезпечила достатній обсяг надходжень фінансових ресурсів до бюджету, стимулюючи при цьому ділову активність платників податків. Тому фінансова наука і практика покликані вивчити закономірності й особливості розвитку фінансових взаємовідносин між державою та платниками податків, знаходити їх оптимальні форми з метою досягнення найвищої ефективності справляння податків у контексті покращення добробуту нації. У зв'язку з цим важливого значення набувають питання оптимального функціонування системи адміністрування податків та підвищення ефективності їх справляння у ринкових умовах господарювання, що і визначає особливу актуальність дисертаційного дослідження Паславської Роксолани Юріївни на тему «Система адміністрування податків в Україні», яке спрямоване на розроблення теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо визначення системи адміністрування податків та її вдосконалення в Україні із врахуванням позитивного світового досвіду оподаткування.

*Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій,
сформульованих у дисертації.*

Проаналізувавши зміст та структуру дисертації можна констатувати, що вона вирізняється самостійністю та завершеністю. Дисертант раціонально використовує методи наукового дослідження, що дало йому змогу на досить високому рівні розв'язати групу проблем, які безпосередньо впливають на адміністрування податків, зменшення рівня неповної їх сплати до бюджету з огляду на потребу формування високого рівня податкової культури, підвищення ефективності оподаткування.

Визначені здобувачем рекомендації органам законодавчої та виконавчої влади ґрунтуються на результатах глибокого аналізу та критичної оцінки наукових праць як вітчизняних, так і зарубіжних учених із теорії фінансів та податків, фіскальної соціології та кримінології податкових девіацій, фінансового та податкового менеджменту, економічного та фінансового аналізу, податкових систем зарубіжних країн, економіко-математичного моделювання, на врахуванні вимог та рекомендацій Європейського Союзу щодо гармонізації та уніфікації оподаткування та комплексному аналізу фіскальної практики в Україні та країнах ринкової економіки.

Автором були використані такі методи наукових досліджень: синтезу; історичний; порівняння; факторного аналізу; кореляційно-регресійного аналізу; прогнозування; графічної інтерпретації; абстрактно-логічний; формалізації; моделювання; нормативно-оцінний.

Подані автором рекомендації та висновки за результатами дисертаційного дослідження визначають сучасні підходи до усунення недоліків бюджетно-податкового прогнозування, адміністрування податків, профілактики податкових зловживань, контрольних технологій у сфері оподаткування, інтеграції України до Європейського Союзу (в частині гармонізації та уніфікації національного оподаткування).

Теоретичні та практичні аспекти щодо покращення системи адміністрування податків є значним вкладом у фінансову науку.

Аргументованість, теоретична обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, викладених автором у дисертації, базується на використанні значного переліку спеціальної економічної літератури, нормативно-правових та законодавчих актів із питань оподаткування, методичних вказівок та роз'яснень Державної фіскальної служби України з моніторингу податкових ризиків та справляння окремих видів податків, аналізі значного обсягу статистичної інформації.

Метою дослідження автором визначено обґрунтування теоретико-методичних засад функціонування національної системи адміністрування податків, а завданнями – розроблення пропозицій, спрямованих на підвищення її ефективності.

Із врахуванням мети і завдань дослідження логічно вибудовано структуру дисертації.

У першому розділі досліджено дві основні теоретичні проблеми. Перша стосується розкриття сутності системи адміністрування податків та її функціонування в умовах відкритої економіки через дослідження її природи як поняття, економічного явища та фінансової проблеми. Друга – історичних аспектів та основ формування системи адміністрування податків в Україні із виділенням проблематики та недоліків нормативно-правової бази з питань адміністрування податків.

У другому розділі досліджуються три практичні питання. Перше стосується порівняльного аналізу систем адміністрування податків в Україні та країнах-членах ЄС. Друге – дослідження впливу макроекономічних факторів на стан адміністрування податків. Третє – оцінено діяльність фіскальних органів в Україні щодо забезпечення ефективності адміністрування податків.

У третьому розділі визначено шляхи підвищення ефективності вітчизняної системи адміністрування податків в контексті євроінтеграції України шляхом: вирішення проблеми адаптації вітчизняного податкового законодавства до вимог Європейського Союзу; ідентифікації основних проблем національної системи адміністрування податків з окресленням векторів їх подолання для ефективного її функціонування; вивчення європейського досвіду адміністрування податків та

виділення прийнятних його позитивів для вітчизняної фіскальної практики.

Автором розкрито сутність поняття «система адміністрування податків», для чого вдало вибудовано логічний послідовний розгляд вказаної категорії від понять «податки», «адміністрування податків», «адміністрування», «податкове адміністрування», «адміністрування податкових зобов'язань», «управління оподаткуванням», «податкова система», «управління системою оподаткування» (с. 1-17). Запропоновано авторський варіант визначення даної категорії як взаємодію керуючої та керованої систем, де управлінська діяльність керуючої системи спрямована на формування податкових надходжень до бюджетів різних рівнів і державних цільових фондів, що забезпечує реалізацію функцій податків у порядку, передбаченому законодавством (с. 18-19).

Вивченням наукових джерел щодо еволюції національної системи адміністрування податків виділено елементи національної системи адміністрування податків (с. 20-22). На підставі проведеного аналізу автором запропоновано визначити функції системи адміністрування податків (с. 23-26). Визначено і доведено багатофакторність системи адміністрування податків (с. 27-28). Оцінено історичні основи становлення системи адміністрування податків в Україні (с. 29-53). У хронологічному порядку критично проаналізовано та зроблено висновки щодо нормативно-правового забезпечення адміністрування податків в Україні (с. 54-66). Це дало підстави вперше розвинути теоретико-методичні основи формування фінансово-економічних відносин у національній системі адміністрування податків шляхом систематизації її елементів та поглибленням понятійно-категоріального апарату, що сприяє кращому орієнтуванню громадян в сфері оподаткування.

Автором проведено аналіз систем адміністрування податків в Україні та країнах ЄС (с. 69-89).

На основі використання статистичних та аналітичних даних актуальним є дослідження повноти та своєчасності справляння податків у доход бюджету. З огляду на це автор вдалася до визначення впливу макроекономічних факторів на стан адміністрування податків (с. 90-94). Виходячи із даних додатку II автором побудовано моделі трендів для визначення прогностичних значень податкових

надходжень до Зведеного бюджету України (с. 95-101), а також визначено інтенсивність взаємозалежності поміж величиною податкових надходжень та обсягами ВВП за допомогою коефіцієнта кореляції (с. 102-106).

Здобувач підкреслює необхідність використання також і регресійної моделі для визначення залежності податкових надходжень до Зведеного бюджету України від обсягу ВВП та чистого експорту (с. 107-109). Модель регресії також використана і для інших факторів (с. 110-111).

Дано критичну оцінку визначення іншим чинникам, які мають вплив на систему адміністрування податків (с. 112-120).

Досліджено діяльність фіскальних органів щодо забезпечення ефективності адміністрування податків в Україні, проаналізовано фіскальну ефективність окремих податкових надходжень до бюджету (с. 121-131). Розкрито необхідність та напрямки координації діяльності державних інституцій по вихованню законослухняних платників податків, внесено пропозиції по налагодженню найвищого ступеня взаємодії контролюючих органів.

Дисертантом досліджено та проаналізовано зарубіжний досвід справляння податків у контексті оцінки вітчизняного податкового законодавства в умовах євроінтеграції (с. 135-146). Виокремлення основних проблем національної системи адміністрування податків на шляху до її ефективного функціонування (с. 146-160) дало змогу виділити позитиви світової фіскальної практики у цьому аспекті для вітчизняних фіскальних органів (с. 161-170).

Достовірність і наукова новизна положень і висновків, сформульованих у дисертації, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Достовірність наукових положень і висновків, викладених у дисертаційному дослідженні, зумовлена його реальністю, використанням наявних здобутків як вітчизняної, так і зарубіжної фінансової науки і практики оподаткування, аналізом значного масиву статистичної та фактичної інформації з питань адміністрування податків.

До наукової новизни дослідження можна віднести такі положення, визначені автором:

- удосконалено визначення «система адміністрування податків», яке передбачає виокремлення сукупності її взаємопов'язаних елементів: фіскальних та інших центральних органів виконавчої влади, як керуючої і податкових платежів, як керованої систем;
- проведено класифікацію податкових відносин із врахуванням відмінності, яка полягає у виділенні податкових відносин за ознакою виникнення між суб'єктами процесу адміністрування податків;
- вперше розвинено теоретико-методичні основи формування фінансово-економічних відносин у національній системі адміністрування податків шляхом систематизації її елементів та поглибленням понятійно-категоріального апарату, що сприяє кращому орієнтуванню громадян у сфері оподаткування;
- набули подальшого розвитку теоретико-методичні підходи до дослідження впливу макроекономічних факторів на зміну обсягів податкових надходжень, що дає змогу застосовувати відповідні методи податкового регулювання залежно від динаміки макроекономічних показників; методичні підходи до прогнозування надходжень податкових платежів до бюджетів на основі застосування моделей трендів і регресійного аналізу, що сприяє своєчасному та в повному обсязі забезпеченню дохідної частини Зведеного бюджету України; організаційно-прикладні аспекти вдосконалення системи адміністрування податків в Україні з урахуванням досвіду країн-членів Європейського Союзу, зокрема, наголошено на необхідності розвитку партнерських взаємин між фіскальними органами та платниками податків, що дасть змогу поліпшити якість податкового обслуговування з боку державних органів і підвищити рівень добровільності сплати податків і зборів з боку платників;
- внесено пропозиції по максимізації доходів бюджету (застосування математичних моделей, покращення на безоплатній основі масово-роз'яснювальної роботи серед платників податків, гармонізація та уніфікація вітчизняного оподаткування).

Теоретичне та практичне значення роботи підкреслюється довідками про впровадження результатів дослідження як у практичну діяльність органів Державної фіскальної служби України (застосування у практичній діяльності визначення впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на стан системи адміністрування податків,

покращення обслуговування платників податків за рахунок налагодження партнерських взаємовідносин поміж посадовими особами фіскальних органів та платниками податків), так і в навчальний процес. Теоретичні доробки автора можуть бути використані для викладання таких дисциплін: «Оподаткування юридичних осіб», «Податковий облік і звітність», «Податкові системи зарубіжних країн», «Податкова система», «Податковий менеджмент», «Місцеві фінанси». Окрім цього, здобутки автора використано у практичній діяльності Львівського центру науки, інновацій та інформатизації.

Результати проведеного дослідження автором належно висвітлені у 20 опублікованих наукових працях, які достатньо розкривають зміст дисертації та повністю відповідають її профілю, в тому числі: 8 публікацій у фахових виданнях України, статті в іноземних періодичних виданнях. Зміст автореферату відповідає основним положенням та висновкам дисертаційної роботи, відображає її структуру та логічний підхід до викладення матеріалу.

Матеріали дисертації розглядались та обговорювались підчас дискусій на 7 міжнародних та 3 всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Опубліковані наукові праці та автореферат дисертаційної роботи об'єктивно, достатньо повною мірою відображають основний зміст дисертації.

Підкреслюючи важливість, цінність та оригінальність дисертаційного дослідження Паславської Р.Ю., потрібно зупинитися на певних дискусійних моментах:

1. При розгляді питань, що стосуються реалізації контрольної функції з боку держави за фінансово-господарською діяльністю суб'єктів господарювання (с. 24), конфлікту інтересів між діяльністю платників податків та податковим адмініструванням, варто було б наголосити на тому, що даний конфлікт міг би бути усунутий, за умови цілковитого надання суспільних благ платникам податків, які були би пропорційними сумі сплачених податків.
2. Можна дискутувати з приводу висновків автора про завдання сучасної системи адміністрування податків (с. 27), а саме: доцільніше вживати термін

адекватне економічним реаліям податкове навантаження замість помірно податкове навантаження.

3. Висновок автора про удвічі більше податкове навантаження для законослухняних платників податків, які не мають права на податкові пільги і повністю виконують свої податкові зобов'язання є недостатньо аргументований (с. 72).
4. Дискусійними є висновки автора про витрати на адміністрування окремих видів податків і зборів (наприклад, збір з власників собак) із низькою фіскальною ефективністю (с. 117-118).
5. На нашу думку, автором у роботі не достатньо приділено уваги питанням уніфікації та гармонізації податкових систем країн-членів ЄС у п. 2.1.
6. В роботі наявні окремі редакційні та технічні неточності.

Однак, висловлені побажання та зауваження не зменшують загального високого наукового, теоретичного та практичного рівня проведеного дисертаційного дослідження здобувача.

Загальний висновок.

Подана на опонування дисертаційна робота Паславської Р.Ю. на тему «Система адміністрування податків в Україні» загалом визнається завершеним, самостійним, оригінальним науковим дослідженням, яким отримано важливі нові науково обґрунтовані результати, що вирішують нагальне наукове завдання – зведення до мінімуму масштабів втрат бюджету від сплати податків, з огляду на необхідність покращення системи адміністрування податків в Україні, підвищення ефективності оподаткування з використанням сучасних просвітницьких методів серед платників податків та врахуванням фіскального потенціалу України, імплементації позитивного міжнародного досвіду адміністрування податків. Тема дисертаційної роботи є актуальною і своєчасною. Робота виконана якісно та досконало за формою, вирізняється науково-поняттєвим апаратом, відповідним стилем викладу, влучно оформлена графіками, схемами, таблицями і значною кількістю додатків.

Дисертаційна робота «Система адміністрування податків в Україні» відповідає вимогам пунктів 9, 11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567), що пред'являються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, а її автор Паславська Роксолана Юріївна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

**Офіційний опонент,
директор Навчально-наукового
інституту міжнародних економічних
відносин ім. Б.Д. Гаврилишина
Тернопільського національного
економічного університету,
кандидат економічних наук,
доцент**

14 листопада 2014 року

І.М. Таранов

Підпис	<i>I.M. Taranov</i>
Завіряю:	<i>I.M. Taranov</i>